

Samenvatting vragen Tweede Kamer en antwoorden minister over wetsvoorstel Vereenvoudiging bekostiging vo

door Jan Looise, senior adviseur Infinite Financieel

In het kader van het wetstraject Vereenvoudiging bekostiging vo heeft OCW [de antwoorden op Kamervragen gepubliceerd](#). Deze bevatten interessante signalen over de voortgang en uitkomst van het wetgevingstraject. Ik zet ze -op persoonlijke titel- voor u op een rij:

- a. Nut en noodzaak. De minister noemt behalve de bekende redenen en onderzoeken ook:
 - ✿ Minder financiële prikkel om een bepaalde vestiging/afdeling/aanbod in de lucht te houden in verband met een vaste voet; dus transparanter onderwijskundige keuzes.
 - ✿ Eenvoud vergroten van de voorspelbaarheid van de baten (meerjarig) en bevorderen van het beleidsrijker begroten (ook negatief begroten).
 - ✿ Toezichthouder en MR kunnen (verdeling van) baten makkelijker controleren en het gesprek (mee) voeren over de financiële afwegingen bij onderwijskundige keuzes.
 - ✿ Beleidsmatige keuzes / ingrepen van OCW zijn mogelijk via een aanvullende regeling zoals bijvoorbeeld de Regeling aanvullende bekostiging voor geïsoleerde scholen in krimpggebieden.
- b. Herverdeling. De grootste negatieve herverdeeeffecten komen -zoals verwacht- voor rekening van de brede schoolgemeenschappen; de meeste categorale scholen/besturen gaan erop vooruit. De tabel toont de herverdeling van de operatie die budgetneutraal wordt ingevoerd.

Zoals in de Kamerbrief in reactie op de berichtgeving van The Next School is toegelicht, gaan in de huidige doorrekening alle categorale scholen (pro-scholen, vbo-scholen, mavo-scholen, havo-scholen en vwo-scholen) er gemiddeld genomen op vooruit.⁹

Onderstaande tabel presenteert het gemiddelde herverdeeeffect (HVE) per soort school.¹⁰ Het HVE is inclusief de regelingen voor geïsoleerde vo-scholen en de gemengde leerweg.

Categorie	Soort school	Aantal scholen	Gemiddeld HVE	HVE in mln. €	HVE € per leerling
Categorale scholen	pro	112	4,9%	9	431
	vbo	8	0,2%	0	20
	mavo	20	12,2%	6	826
	havo	2	1,3%	0	90
	vwo (w.o. gymnasia)	42	2,1%	5	146
Combinatie	vbo/mavo	39	-0,4%	-1	-29
	mavo/havo	3	7,2%	2	474
	havo/vwo	45	0,5%	2	39
	vbo/mavo/havo	3	-1,0%	0	-76
	mavo/havo/vwo	91	4,0%	34	272
Brede scholengemeenschap	vbo/mavo/havo/vwo	278	-0,6%	-28	-43

Categorale vwo-scholen (waaronder gymnasia) gaan er gemiddeld genomen circa 2 procent op vooruit, maar het gemiddelde herverdeeeffect van pro-scholen en mavo-scholen is met respectievelijk 5 procent en 12 procent groter. Ook wanneer het herverdeeeffect per leerling wordt berekend, is te zien dat pro-scholen en mavo-scholen er gemiddeld genomen meer op vooruit gaan dan vwo-scholen. Daarbij is ook het gemiddelde herverdeeeffect van mavo/havo-scholen en mavo/havo/vwo-scholen groter dan die van categorale vwo-scholen. De stelling dat categorale vwo-scholen er op vooruit gaan klopt, maar dat geldt ook voor de andere categorale scholen.

- c. De belangrijkste factor voor de herverdeling is het 'corrigeren' van de onbillijkheid dat AVO leerlingen op een smalle schoolgemeenschap sinds de jaren 90 minder bekostigd worden dan op brede schoolgemeenschappen. Verder zijn startende vo scholen en (andere) zeer kleine vo scholen in het nadeel, en vmbo scholen die sinds 2006 een extra (lwoo) vaste voet ontvingen. Die vaste voet daalt naar circa € 200.000 per hoofdvestiging en €100.000 voor een tweede of volgende vestiging.
- d. Het dossier raakt toch meer en meer vermengd met de lobby en politieke discussie over krimp en bevorderen van kansengelijkheid; ook al doordat de brede schoolgemeenschappen relatief vaak in het landelijk gebied, lees krimpggebied, staan. De voorgestelde twee aanvullende

regelingen (krimp en geïsoleerde scholen/nevenvestigingen) veranderen daar weinig aan. Zie de tabel met de herverdeeeffecten over de provincies, zonder en met de 2 aanvullende regelingen. Vooral schoolbesturen in de Randstadprovincies gaan er op vooruit. Na toepassing van de regelingen gaan besturen in Limburg en Drenthe er gemiddeld nog 0,7 en 0,3 % op achteruit.

Onderstaande tabel geeft per provincie de herverdeeeffecten (HVE) in absolute en procentuele zin weer, exclusief en inclusief de regelingen voor geïsoleerde vo-scholen en de gemengde leerweg. De weergegeven herverdeeeffecten zijn een gemiddelde van de gehele provincie en zijn van veel factoren afhankelijk. In de tabel is goed te zien dat het herverdeeeffect per provincie verbeterd door de twee aanvullende regelingen. Dit is met name het geval bij de provincies die zonder de twee regelingen een gemiddeld negatief herverdeeeffect hebben. Er is een gelijkmatig beeld zichtbaar. Overigens zegt het gemiddelde herverdeeeffect per provincie niet alles. In elke provincie is sprake van een gemeleerde en soms grote groep scholen, waarvan sommige geïsoleerd zijn en andere niet.

Provincie	Exclusief de twee regelingen		Inclusief de twee regelingen	
	Absoluut HVE	Procentueel HVE	Absoluut HVE	Procentueel HVE
Drenthe	- € 2.203.863	-1,3%	- € 576.717	-0,3%
Flevoland	- € 821.527	-0,5%	- € 257.715	-0,2%
Friesland	- € 2.959.522	-1,1%	- € 51.036	0,0%
Gelderland	- € 524.948	-0,1%	€ 3.423.334	0,4%
Groningen	-€ 2.053.615	-0,8%	€ 950.189	0,4%
Limburg	- € 4.556.953	-1,2%	-€ 2.460.603	-0,7%
Noord-Brabant	€ 8.013.562	0,8%	€ 11.803.086	1,2%
Noord-Holland	€ 5.644.043	0,5%	€ 8.207.681	0,7%
Overijssel	- € 4.516.509	-0,8%	- € 930.293	-0,2%
Utrecht	€ 4.380.944	0,8%	€ 5.065.882	0,9%
Zeeland	- € 2.531.803	-1,8%	- € 202.643	-0,1%
Zuid-Holland	€ 2.798.373	0,2%	€ 4.341.843	0,3%

De voornoemde leden vragen welk soort scholen te maken krijgen met een negatief herverdeeeffect dat groter is dan drie procent. Daarbij vragen zij of er onderscheid gemaakt kan worden tussen hoe groot het percentage is, of dit vooral krimpgebieden of groeiregio's betreft en om welke soort scholen het gaat. In dat kader vragen ook de leden van de GL-fractie om een overzicht van de scholen die er door dit wetsvoorstel fors op achteruit gaan. Daarbij vragen deze leden of daar startende scholen tussen zitten.

Onderstaande tabel biedt een overzicht van de 44 scholen die er in de huidige gegevens op schoolniveau meer dan 3 procent op achteruit gaan. Dit herverdeeeffect is inclusief de regelingen voor geïsoleerde vo-scholen en de gemengde leerweg. Achter het procentuele herverdeeeffect per school is het procentuele herverdeeeffect per bestuur opgenomen.

- e. Schaalgrootte. Vanuit de vereenvoudiging wordt geen (direct) effect verwacht op bestuurlijke schaalvergroting. Wel noopt leerlingdaling en dus daling van baten tot nieuwe afwegingen en vormen van samenwerking tussen schoolbesturen in de regio. Daar zet OCW de komende tijd sterk op in, ook met een nieuwe subsidieregeling.
- f. Brede brugklassen en kansengelijkheid. Enerzijds wil OCW die graag bevorderen, anderzijds is het niet aan de minister om dat te regelen en wijst hij op meerdere situationele factoren (huisvesting, keuze van ouders), maar bepleit een gevarieerd aanbod in de regio en stelt dat door de vereenvoudiging het onderwijsaanbod niet zal veranderen (bijvoorbeeld homogeniseren). Hier lees ik meer wishful thinking dan onderbouwing, want bij een lagere vaste voet dan nu krijgen kleine afdelingen het moeilijker en is het bedrijfs-economisch te overwegen om afdelingen te sluiten en dus categoraler te worden.
- g. Nevenvestiging, minimale omvang. De helft van de laagste stichtingsnorm voor praktijkonderwijs 60, de andere richtingen 130.
- h. Disclaimer. De uitkomsten zijn gebaseerd op de leerlingtelling per 1-10-2018 en de lumpsum 2018. Groei van leerlingtal kan het negatieve effect matigen; krimp versterken. De minister verwacht invoering van het wetsvoorstel per 1 oktober 2020 (feitelijk 1-1-2021)

Bijlage - Scholenlijst

De brief bevat een overzicht van 44 van de 643 VO scholen (brins) met drie procent of meer negatief herverdeeleffect en het effect binnen hun schoolbestuur. Dat zijn uitkomsten die ook al in de tool zichtbaar werden maar nu bij elkaar staan.

BRIN-nummer	Bestuur	Naam school	HVE C	HVE % school	HVE % bestuur
Adresdeler					
02FO	41585	De Meerwaarde Pro	-171.046	-10,9%	0,9%
02ZC	99048	Gymn vh Bernardinuscollege	-131.354	-5,8%	0,1%
05VN	41430	PRO De Boog	-55.756	-4,1%	0,6%
07ZI	41429	Ichthus College PRO	-102.336	-10,3%	-1,0%
14AP	41594	Praktijk College Brielle	-105.947	-11,0%	-1,9%
19SQ	41865	Regius College Emmalaan PRO	-63.992	-4,9%	0,4%
19UO	42623	Praktijkschool Het Kwartiers	-73.139	-6,0%	-1,8%
26HV	40608	School v PRO De Opstap	-48.567	-3,4%	-2,1%
30FF	40334	PROS De Goudse Waarden	-108.695	-11,5%	-3,4%
Kleine brede scholengemeenschap (niet geïsoleerd)					
19ZQ	13652	Sted. Dalton College Alkmaar	-282.728	-3,1%	0,7%
00BD	42633	Coenecoop College	-278.181	-3,5%	-3,5%
00TM	41440	Hendrik Pierson College	-277.324	-3,4%	-0,5%
00TU	43591	Geref SGM Randstad	-350.200	-3,6%	-3,6%
00ZO	41659	ISG Arcus	-284.921	-3,4%	-3,1%
01XF	13652	Willem Blaeu	-289.009	-3,1%	0,7%
02LG	35647	Carmelcollege Gouda	-451.590	-4,6%	-0,1%
06XL	75311	Markland College Oudenbosch	-321.178	-3,6%	-0,5%
11ZH	41594	Maerlant	-512.987	-5,5%	-1,9%
15QW	41867	RGO	-296.190	-3,3%	-1,7%
16YC	13555	Scheldemond College	-405.012	-4,6%	-2,4%
20DH	42571	Het Stedelijk	-366.260	-3,7%	-0,1%
21FF	41063	SGM Reigersbos	-276.038	-4,4%	-4,4%
30WH	42696	Avicenna College	-290.130	-4,4%	-4,4%
Kleine scholen (niet geïsoleerd)					
05AC	41750	Kei College	-151.443	-8,4%	-0,5%
18DO	41391	Romboutscollege	-196.591	-12,6%	-1,1%
29ZT	41870	Isaac Beeckman Academie	-148.356	-5,0%	-5,0%
30UV	42639	Tjalling Koopmans College	-166.976	-6,9%	-6,9%
Startende scholen					
31CZ	42718	Ida Gerhardt Academie	-164.273	-8,3%	-8,3%
31FG	42749	TKC -Amsterdam	-239.070	-15,3%	-15,3%
31FH	42748	TKC Utrecht	-221.265	-14,4%	-14,4%
31GM	42752	Cornelius Haga Lyceum	-209.485	-12,9%	-12,9%
Combinatie van factoren					
02HI	31107	Steenspil VMBO	-166.708	-3,3%	1,8%
02PA	67107	Mediacollege Amsterdam	-85.388	-3,6%	-3,6%
06WY	74713	Grienden College	-352.332	-11,2%	-11,2%
12RB	41594	Scholengemeenschap Helinium	-415.560	-3,6%	-1,9%
16VM	99048	Herlecollege	-170.320	-3,1%	0,1%
17BZ	42623	Van der Capellen SGM	-626.459	-3,6%	-1,8%
17KF	41211	Van Maerlant	-247.038	-3,8%	0,4%
18AN	40094	Globe College	-312.206	-7,7%	1,7%
19HR	40842	Blariacumcollege	-526.592	-3,6%	-2,6%
20AE	41738	Willem De Zwijger College	-349.864	-3,0%	-3,0%
23JA	67237	Grafisch Lyceum R'dam	-188.106	-4,8%	-4,8%